

JO NESBØ

Ilustroval Per Dybvig

Průdiprášok doktora Proktora

Jo Nesbø
Průprava doktora Proktora
Uložil Peter Dybvig

podporila vydanie tejto knihy.

Tento preklad bol vydaný s finančnou podporou NORLA.

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Copyright © Jo Nesbø, 2007

Illustrations © Per Dybvig, 2007

Translation © Eva Lavříková, 2011

Slovak edition © IRON LIBRI, 2014

Published by agreement with Salomonsson Agency

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80970750-5-7

Prdiprášek doktora Proktora

1. KAPITOLA | NOVÝ SUSED

Bol máj. Slnko už nejakú tú chvíľu svietilo na Japonsko, Rusko a Švédsko, keď vyšlo aj nad Oslom. Oslo je celkom malé hlavné mesto v celkom malej krajine, ktorá sa volá Nórsko. Začalo svietiť na nevelký žltý zámoček, v ktorom býva kráľ, ktorý o veciach nerozhoduje až toľko, aby to skutočne niečo zavážilo. Zasvietilo aj na pevnosť Akershus.

Tam svietilo na starodávne kanóny, ktoré mieria ponad Oslofjord, a cez okno do kancelárie veliteľa. Napokon zasvietilo aj na tie najposlednejšie dvere, ktoré vedú do najdesivejšej väzenskej cely v meste, Mŕtvolnej diery, žalára pre tých najťažších a najnebezpečnejších zločincov.

Cela bola prázdna. Vlastne až na malého hnedého potkana, po latinsky nazývaného *Rattus norvegicus*, čiže potkan nórsky. Práve sa venoval rannej očiste v záchodovej mise. Slnko vystúpilo o kúsok vyššie a zasvietilo aj na deti v školskom zbore. Tie najskôr nacvičovali strašne skoré vstávanie a obliekanie omínajúcich uniforiem. Vzápätí sa venovali nácviku pochodu za vlastného hudobného sprievodu približne v podobnom rytme. Pretože čoskoro bude 17. máj, najväčší nórsky národný sviatok. A vtedy budú musieť všetky školské zbory v celej tejto malej krajine vstať strašne zavčasu,

obliecť si omínajúce uniformy a pochodovať za vlastného hudobného sprievodu približne v podobnom rytme.

Slnko vystúpilo ešte o kúsok vyššie a zasvietilo na prístavné mólo Oslofjordu, kam práve prirazila loď zo Šanghaja v Číne. Drevené dosky móla sa prehýbali a vrzgali pod ťarchou nôh, ktoré náhlivo pobehovali hore-dolu a vykladali z lode tovar. Niektoré zo slnečných lúčov prenikli pomedzi dosky až dolu do kanalizačného potrubia, ktoré pod mólom ústi do mora.

A iba jeden jediný slnečný lúč vnikol až do úplnej temnoty kanalizácie, kde sa niečo zablyslo. Niečo biele, mokré a veľmi, veľmi ostré. Niečo, čo sa až neprijemne podobalo na zuby. Ak by človek vedel niečo o plazoch, ale inak by bol dosť hlúpy, mohol by si myslieť, že to bolo osemnásť rezákov v papuli hada škrtiča. Toho najväčšieho a najstrašnejšieho, akého kedy svet videl. Anakondy. Ale až taký hlúpy nie je azda nikto. Pretože anakondy sa zdržiavajú v džungli. V riekach, akou je napríklad Amazonka v Brazílii. Ale rozhodne nie v kanalizačnom potrubí, ktoré sa ťahá krížom-krážom popod celé pokojné malé mesto menom Oslo. Anakonda v kanalizácii? Osemnásť metrov mocných škrtiacich svalov, papuľa veľká ako nafukovacie koleso so zubami ako obrátené zmrzlinové kornútky? Cha-cha! No to by teda vyzeralo!

Slnko zasvietilo aj na pokojnú Kanónovú ulicu. Slnečné lúče dopadli na červený dom, kde veliteľ pevnosti Akershus práve raňajkoval so svojou ženou a dcérou Lisou. Na druhej

strane cesty zasvietili na žltý dom. Bývala v ňom Lisina najlepšia kamarátka. Ale najlepšia kamarátka sa práve presťahovala do mesta, ktoré sa volá Sarpsborg. Pri pohľade na prázdny žltý dom sa Lisa cítila ešte osamelejšia ako tesne pred jej odjazdom. Pretože na celej Kanónovej ulici iné deti, s ktorými by sa Lisa mohla hrať, nie sú.

Jediné deti v susedstve sú Trul a Trym Traneovci. Sú to dvojčiky. Bývajú v obrovskej vile s tromi garážami na samom konci ulice a sú o dva roky starší ako Lisa. V zime do jej malej ryšavej hlávky hádžu snehové gule tvrdé ako skala. A keď sa ich spýta, či sa nechcú hrať, zvalia ju do snehu. Tvrdými zladovatenými rukavicami plnými snehu jej drhnú tvár a krstia ju nadávkami Lisa-krysa, Smraďoška-bifľoška či dokonca Bifľoška-prďoška. Teraz si možno myslíte, že Lisa by mala rodičom Trula a Tryma povedať, akí sú tí dvaja zlí a nevychovaní. Ale to nepoznáte Trulovho a Trymovho otca pána Traneho. Pán Trane je tučný a zlostný chlap, ešte tučnejší ako Lisin ocko. A omnoho, omnoho zlostnejší. A aspoň desaťkrát taký bohatý. No a keďže je pán Trane taký bohatý, myslí si, že nikto nemá právo ho o čomkoľvek poučať. Zo všetkého najmenej o tom, ako má vychovávať svojich chlapcov.

Pôvodom bohatstva pána Traneho je to, že kedysi jednému úbohému vynálezcovi ukradol jeho vynález. Vynález strašne pevného, strašne záhadného a strašne tajného materiálu, ktorý sa okrem iného používa napríklad na väzenské dvere.

Materiál zabráni akémukoľvek pokusu o útek. Peniaze, ktoré pán Trane zarobil na tomto vynáleze, minul na výstavbu obrovského domu s tromi garážami a na hummer. Hummer je obrovské, zlostné auto. Pôvodne bolo zostrojené na vojenské účely, a keď sa pán Trane rúti po Kanónovej ulici, zabera takmer celú jej šírku. Okrem toho hummer príšerne znečisťuje ovzdušie. Ale pána Traneho to nezaujíma. On má obrovské, zlostné autá rád. A navyše vie, že keď bude neopatrný a náhodou do niekoho nabúra, jeho auto je oveľa väčšie, takže horšie určite dopadnú tí druhí.

Našťastie ešte chvíľu potrvá, kým Trul a Trym budú môcť Lisu opäť krstiť v snehu. Sneh sa na Kanónovej ulici roztopil už pred nejakým časom a teraz na záhrady svieti slnko. Všetky sú zelené a krásne udržiavané. Všetky až na jednu.

Tá je zarastená, šedivá a strapatá. Ale aj tak pôsobí veselo. Rastú v nej dve hrušky a stojí tam malý nachýlený domček. Domček bol kedysi asi modrý a dnes mu už chýba aj dosť škridiel. Býva v ňom pán, ktorého susedia vídajú len zriedka. Lisa ho stretla len párkrát a vždy sa usmieval. Inak však vyzeral rovnako ako jeho záhrada: zarastený, šedivý a strapatý.

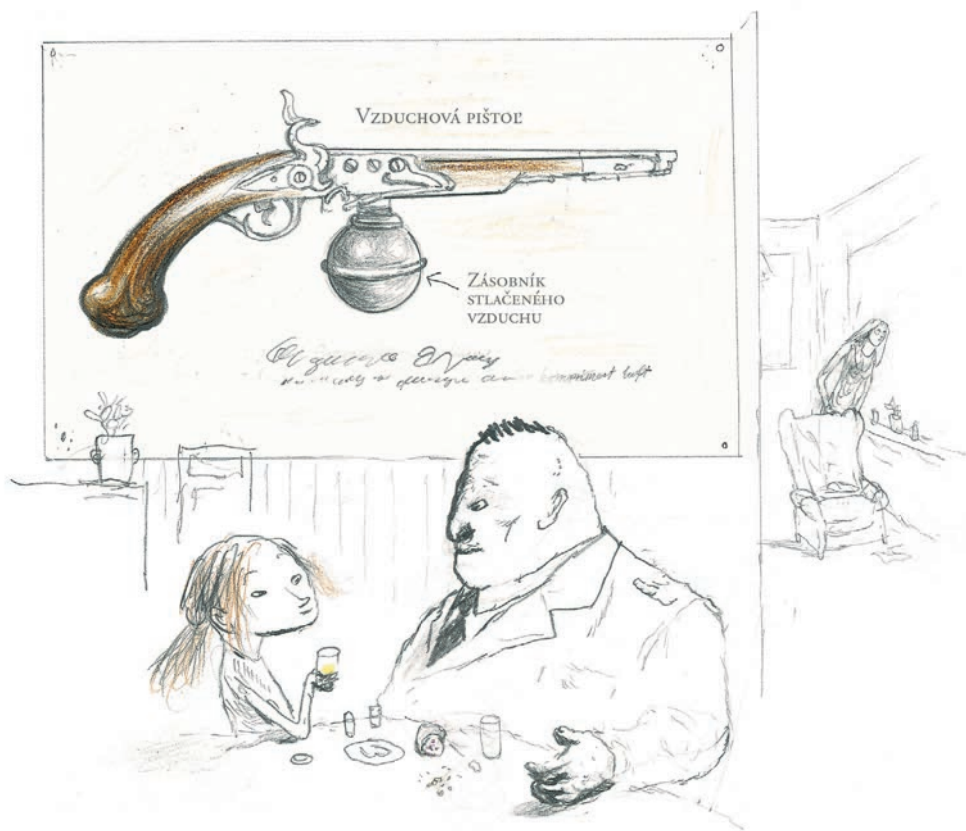
„Čo to je?“ zabručal veliteľ, keď ranné ticho náhle prerušilo silné hučanie motora. „Zas ten prekliaty Traneho hummer?“

Jeho žena natiahla krk a vyzrela z kuchynského okna.

„Nie. Vyzerá to na sťahovacie auto.“

Lisa, inak veľmi zdvorilé dievčatko, odbehla od stola bez toho, aby sa spýtala, či môže. Dokonca bez toho, aby dojedla, čo mala na tanieri, alebo aspoň poďakovala za raňajky. Vybehla von na schody. A veru. Sťahovacie auto s nápisom HNEĎ&ZARAZ na boku práve zaparkovalo pred prázdny m žltým domom. Z auta začali vynášať kartónové škatule.

Aby Lisa videla čo najlepšie, zbehla po schodoch a vybehla von až k takzvanej jabloni, ktorá rástla hneď pri plote. Chlapi v montérkach nosili nábytok, lampy a veľké škaredé obrazy. Lisa si všimla, ako jeden sťahovák ukázal druhému preliačenú trúbku, ktorá ležala na vrchu jednej zo škatúl, a obaja sa zasmiali. Ale nevidela nič z toho, čo dúfala, že uvidí: bábiky, malý bicykel či detské lyže. To mohlo znamenať jediné – tí, čo sa sem idú nasťahovať, deti nemajú. Aspoň určite nie dievča v jej veku. Lisa si povzdychla.

V tej chvíli začula hlások.

„Čau!“

Prekvapene sa rozhliadla naokolo, ale nikde nikoho.

„Hej, ty, čau!“

Pozrela sa dohora na strom. Ocko o ňom tvrdil, že to je jabloň, hoci na ňom nikdy nikto žiadne jablká nevidel. Teraz však jabloň zjavne začala rozprávať.

„Nie tam,“ ozval sa opäť hlások. „Tu!“

Lisa sa postavila na špičky, naklonila sa cez plot a pozrela sa dolu. Stál tam malý chlapec s ryšavými vlasmi. Nielen ryšavými, ale priam kriklavo červenými. A nielenže malý, ale úplný drobček. Drobná tvárička s drobnými modrými očkami a drobným pršinosom uprostred. Jediné, čo bolo na jeho tvári veľké, boli pehy.

„Volám sa Bule,“ oznámil. „Čo na to povieš?“

„Na čo?“ spýtala sa Lisa.

„Na meno Bule. Nie je to práve obvyklé meno.“

Lisa sa zamyslela. „Neviem,“ povedala nakoniec.

„Fajn,“ usmial sa chlapec. „Dá sa z toho urobiť Bulo-truľo, ale nemusíme o tom viac hovoriť. Sedí vec?“

Lisa prikývla. Chlapec si strčil pravý ukazovák do ľavého ucha.

„Ako sa voláš ty?“

„Lisa,“ povedala Lisa.

Buleho ukazovák usilovne vrtal v uchu, zatiaľ čo on skúmavo hľadel na Lisu. Napokon ukazovák vytiahol z ucha, pozrel naň, spokojne prikývol a utrel ho do nohavíc.

„Nenapadá mi nič zaujímavé, čo by sa rýmovalo s Lisou,“ usúdil. „Máš ty šťastie!“

„Sťahujete sa do Anninho domu?“

„Neviem, kto je Anna, ale sťahujeme sa do tamtej žltej barabizne,“ ukázal Bule palcom ponad plece.

„Anna je moja najlepšia kamoška. Odsťahovala sa do Sarpsborgu.“

„Fíha, to je ďaleko,“ povedal Bule. „Obzvlášť, keď človek hovorí o svojej najlepšej kamoške.“

„Hej?“ prekvapene odvetila Lisa. „Anna tvrdila, že to nie je zas tak ďaleko. Povedala, že keď ju pôjdem navštíviť, mám len ísť po diaľnici smerom na juh.“

Bule zachmúrene potriasol hlavou.

„Na juh je správne, ale je otázne, či diaľnica vôbec vedie až tak ďaleko. Sarpsborg totiž leží na južnej pologuli.“

„Na južnom čom?“ spýtala sa Lisa vystrašene.

„Pologuli,“ zopakoval Bule. „To znamená, že leží na opačnej polovici zemegule.“

„Juj,“ zľakla sa Lisa a po chvíli premýšľania pokračovala. „Ocko vraví, že na juhu je celý rok teplo. Takže teraz sa Anna určite môže kúpať v zime aj v lete.“

„Kdeže,“ oponoval Bule. „Sarpsborg leží príliš ďaleko na juhu, až takmer na južnom póle. Tam je psia zima. Na strechách tam bývajú tučniaky.“

„To znamená, že tam celý rok sneží?“ zľakla sa znova Lisa.

Lisu striaslo, keď Bule prikývol. Potom našpúlil pery a zároveň cez ne vytlačil vzduch. Vydalo to trochu prdivý zvuk. Lisa sa zamračila a spomenula si na Bifľošku-prďošku.

„Posmievaš sa mi?“ spýtala sa.

„Iba trénujem,“ potriasol Bule hlavou. „Hrám na trúbke. Vtedy musí človek trénovať stále. Aj keď trúbku nemá práve pri sebe.“

Lisa naklonila hlavu nabok a skúmavo sa naňho zahľadela. Už si vôbec nebola istá, či hovorí pravdu.

„Lisa, kým pôjdeš do školy, vyčisti si zuby,“ zahrmel nejaký hlas. Bol to ocko. Mal už oblečenú modrú veliteľskú uniformu a so svojím veľkým bruchom sa gúľal k bráničke.

„Dnes ráno prišla loď so strelným prachom do kanónov až zo Šanghaja, takže domov prídem neskôr. A ty buď poslušná a šikovná.“

„Budem, ocko,“ odpovedala Lisa, ktorá bola stále poslušná a šikovná. Lisa vedela, že vždy, keď príde strelný prach

do kanónov, je to výnimočný deň. Prach oboplával polovicu Zeme a muselo sa s ním zaobchádzať s najväčšou opatrnosťou a úctou. Pretože v deň najväčšieho nórskeho národného sviatku, 17. mája, mala byť v pevnosti Akershus pomocou neho vypálená Veľká a takmer svetoznáma kráľovská salva.

„Ocko, vedel si, že Sarpsborg leží na... hm, južnej pologuli?“

Veliteľ sa zastavil a zamračil sa.

„Kto to tvrdí?“

„Bule.“

„Kto?“

Ukázala na ulicu.

„Bul...“ začala, ale náhle prestala. Zistila, že na ulici, kam ukazuje, je akurát tak ulica, ale už vôbec žiadny Bule.

2. KAPITOLA | KOZY S MORSKOU CHOROBOU

Keď Bule začul Lisinho otca, veliteľa, ako posielala dcéru do školy, uvedomil si, že aj on by mal ísť do školy. Nech už bola škola kdekoľvek. Ak sa poponáhľa, určite sa stihne naraňajkovať, nájsť školskú tašku a dokonca si aj umyť zuby. A ešte stále sa mu podarí pridať sa k niekomu, kto cestu do novej školy pozná.

Pomedzi nohy sťahovákov prekĺzol do nového domu. A tam, hneď na chodbe, zbadal z kartónovej škatule vytŕčať svoju trúbku. Schmatol ju a uľahčene si vydýchol. Bule spolu so sestrou a s mamou prišli hneď s prvým nákladom v predchádzajúci večer. Jediné, čoho sa obával, bolo, že sťahováci zabudnú vziať práve škatuľu s trúbkou.

Opatrne priložil náustok k perám.

„Trúbku musíš pobožkať ako ženu,“ hovorieval vždy starý otec. Bule nikdy žiadnu ženu nepobožkal. Rozhodne nie takto, priamo na ústa. A, pravdupovediac, dúfal, že sa tomu vyhne aj v budúcnosti. Vyfúkol vzduch priamo do trúbky a tá zamečala ako koza s morskou chorobou. Len málokto už niekedy počul mečať kozu s morskou chorobou, ale znie to presne takto.

Začul zabúchanie na stenu. Ihneď vedel, že je to mama. Zatiaľ nevstala.

„Teraz nie, Bule!“ zakričala. „Je osem hodín. My ešte spíme!“

Vždy vpravievala „my“, aj keď bola v spálni úplne sama. Teraz pôjdeme „my“ spať a teraz si „my“ urobíme šálku kávy. Ako keby ocko ani nebol preč, ako keby stále tam niekde vnútri bol. Schovaný v malej škatuľke, odkiaľ by ho mama vytiahla, len keď tam Bule nie je. Maličký, miniatúrny ocko, ktorý by sa podobal tomu ockovi, ktorého Bule vída na fotkách. Miniatúrny znamená veľmi malý. A to by sa aj hodilo, aby mal Bule miniatúrneho ocka, keďže on sám bol ten najmenší chlapec, akého kedy videl.

Bule šiel do kuchyne a pripravil si raňajky. Hoci sa prísťahovali len včera, bez problémov našiel všetko, čo potreboval. Sťahovali sa už toľkokrát, že presne vedel, kam asi mama veci uloží. Taniere do skrinky vľavo, príbory do najvrchnejšej zásuvky a chlieb do zásuvky hneď pod nimi.

Práve sa chystal zahryznúť do hrubého krajca chleba so salámou, keď mu zmizol z ruky.

„Ako sa darí, trpaslík?“ spýtala sa Eva a zahryzla presne tam, kam mal pôvodne v úmysle zahryznúť Bule. Eva je Buleho sestra. Má pätnásť rokov. Ak sa náhodou práve nenudí, tak je otrávená.

„Vedela si, že buldog je najhlúpejší pes na svete?“ spýtal sa Bule. „Je taký hlúpy, že keď ukradne žrádlo trpasličiemu pudlovi, ktorý je zase zhodou okolností ten najbystrejší pes na svete, tak ani nespozná, že ho pudel prekabátil.“

„Drž hubu,“ odbila ho Eva.

Ale Bule hubu nedržel: „Keď trpasličí pudel vie, že buldog zaňuchal jeho chlieb so salámou a chystá sa mu ho vziať, zvykne spodnú stranu chleba namazať slizom zo sloních slimákov.“

„Sloních slimákov?“ odfrkla Eva s podozrievavým pohľadom. Bohužiaľ, vec sa mala tak, že Bule čítal knihy, a preto vždy vedel kopec vecí, ktoré ona nevedela. Takže si nikdy nemohla byť úplne istá tým, či to, čo práve povedal, je len jeden z jeho výmyslov, alebo skutočne niečo z tých hlúpych kníh. Toto napríklad mohol mať z knihy, ktorú čítal najčastejšie. Z hrubej, starej a zaprášenej knihy po starom otcovi s názvom *Zvieratá, ktoré ani vlastná mať neznáša*.

„Ešte nikdy si nevidela slonie slimáky?“ zvolal neveriaccky Bule. „Stačí sa pozrieť z okna. Na trávniku je ich plno! Obrovské a nechutné. Keď ich stlačíš medzi doskami knihy, vytečie z nich niečo ako žltozelený sople. Taký, aký majú ľudia s tretím stupňom ázijskej chrípky. Neexistuje horší sople ako pravý sople pri ázijskej chrípke tretieho stupňa. Teda až na sliz sloních slimákov.“

„Ak ma ťaháš za nos, skončíš v pekle,“ odvetila Eva. Aj tak však nenápadne mrkla na spodnú stranu krajca.

Bule zoskočil zo stoličky.

„Ak tam majú orchester, nemám problém. Len nech môžem hrať na trúbke.“

„Ty nebudeš nikdy hrať v žiadnom orchestri!“ kričala